

Sosyolojik Açıdan Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar (Kırıkkale Örneği)

Yazar

Dr. Öğretim Üyesi Yasemin Apalı

ISBN: 978-625-7305-02-0

1. Baskı

Aralık, 2020 / Ankara

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 368

Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,

Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Oğuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	9
Giriş.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM

TEORİK VE METODOLOJİK ÇERÇEVE

1.1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	17
1.1.1. Sosyolojik Açıdan Kalıp Yargılar (Stereotipler) ve Özellikleri.....	17
1.1.1.1. Sosyolojik Açıdan Kalıp Yargılar (Stereotipler).....	17
1.1.1.2. Stereotiplerin Özellikleri.....	22
1.1.2. Önyargılar.....	25
1.1.3. Stereotipler ve Önyargılar Arasındaki İlişki.....	30
1.1.4. Kadın Olgusu ve Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar.....	33
1.1.5. Din ve Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar Arasındaki İlişki.....	65
1.2. BİR MODEL SEÇİMİ VE YÖNTEM.....	70
1.2.1. Kuram.....	72
1.2.2. Sayıltılar.....	73
1.2.3. Denenceler.....	74
1.2.4. Kapsam ve Sınırlar.....	75
1.2.4.1. Evren.....	76
1.2.4.2. Örneklem.....	76
1.2.5. Bilgi Toplama Teknikleri, Uygulama ve Değerlendirme.....	77

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR, ANALİZ ve YORUM

2.1.	SOSYO-KÜLTÜREL YAPI, GELENEK, DEĞİŞME VE DİN.....	81
2.1.1.	Araştırma Alanının Genel Özellikleri.....	81
2.1.1.1.	Coğrafi Konum.....	81
2.1.1.2.	Tarihçe.....	81
2.1.1.3.	Nüfus.....	82
2.1.1.4.	Sosyo-Ekonomik Durum.....	85
2.1.1.5.	Sosyo-Kültürel Yapı.....	86
2.1.1.6.	Toplumsal Değişim Sürecinde Din.....	89
2.1.2.	Araştırmaya Katılanların Özellikleri.....	91
2.1.2.1.	Yaş Grupları.....	91
2.1.2.2.	Medeni Durum.....	92
2.1.2.3.	Öğrenim Düzeyi.....	94
2.1.2.4.	Mesleki Statü.....	95
2.1.2.5.	Sosyo-Ekonomik Düzey.....	99
2.2.	GELENEK ve MODERNLEŞME SÜRECİNDE KADINLARLA İLGİLİ KALIP YARGILAR.....	100
2.2.1.	Kadınlarla İlgili Kalıp Yargıların Oluşmasındaki Geleneksel ve Dini Faktörler.....	100
2.2.2.	Toplumsal, Değerler Açısından Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar.....	105
2.2.2.1.	Kadınlara Yönelik Stereotipik Algılar.....	105
2.2.2.2.	Kadınların Evlenmesinde Yaş Unsuru.....	109
2.2.2.3.	Eğitimli Bayanların Özellikleri.....	111
2.2.2.4.	Kadınların Çalışması.....	115
2.2.2.5.	Görücü Usulüyle Evlilik.....	118
2.2.2.6.	Annelik Rolü.....	123

2.2.3. Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar ve Dini Yaşayış Arasındaki İlişki.....	124
2.2.3.1. Kadınların Dindarlık ile İlgili Durumları.....	125
2.2.3.2. Bayanların Dini Pratikleri Yerine Getirme Durumları.....	127
2.2.3.3. Halk İnanışları.....	130
2.2.3.4. Kadere İnanma.....	137
2.2.4. Dini Bilgi Kaynaklarına Bağlı Olarak Oluşan Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar.....	138
2.2.4.1. Kadının Kaburga Kemiğinden Yarattılması.....	140
2.2.4.2. Kadınların Şahitliği ve Mirastan Pay Almaları.....	145
2.2.4.3. Kadınların Cuma, Cenaze ve Bayram Namazı Kılamaları.....	151
2.2.4.4. Bir Erkeğin Çok Evlilik Yapması.....	154
2.2.4.5. Kadınların Fitne Unsuru Olması, Şeytana Benzetilmesi ve Geçici Dünya Menfaati Olarak Görülmeleri.....	158
2.2.4.6. Kadınların Akıllarının ve Dinlerinin Eksik Olması.....	161
2.2.4.7. Kadınların Yönetici Olmaları.....	163
2.2.5. Din Sosyolojisi Açısından Günümüzde Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar.....	166
GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	171
KAYNAKLAR.....	175
EK-1: MÜLAKAT SORULARI.....	179
EK-2: ANKET.....	181

ÖN SÖZ

Türk toplumu geleneksel bir yapıdan modern bir yapıya geçiş süreci içinde bulunan tranzisyonel bir toplum özelliği taşımaktadır. Bu geçiş süreci kadın ve din olgularına farklı bir biçimde yansımaktadır. Bu araştırma kadınlara ilişkin kalıp yargılar ve bu konunun din ile ilişkisinin sosyal değişime bağlılığında Kırıkkale örneğinde ele alındığı bir çalışma özelliği taşımaktadır.

Toplumsal normların yoğun bir şekilde kabullenildiğini düşündüğümüz Kırıkkale’de, kadının sosyal hayattaki yeri ve statüsü belli kalıplar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Kadın olgusu üzerine yapılmış çalışmalar daha çok kadın dindarlığı üzerine odaklanmaktadır. Bu çalışmada ise toplumsal normlar ve toplumsal değerler göz önünde bulundurularak kadın olgusu, kadınlarla ilgili kalıp yargılar ve din ile ilişkisi incelenmiştir.

Araştırma giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın konusu, problemi, amaç ve önemi ile ilgili literatür ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesini oluşturan birinci bölümde stereotipler ve ön yargılar, çeşitli toplumlarda kadın olgusu, kadınlarla ilgili kalıp yargılar ve din ile ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın uygulama kısmını oluşturan ikinci bölümde ise, toplumsal değerler açısından kadınlarla ilgili kalıp yargılar ile dini yaşayış arasındaki ilişki ve dini literatürde kadınlara yönelik stereotipler incelenmiştir. Kırıkkale’de kadınlara yönelik kalıp yargıların belirlenip değerlendirilmesi araştırmaya katılan kadınlarla yapılan mülakatlar da ele alınarak, elde edilen bulgular

kuramsal çerçevenin açıklama imkânlarıyla yorumlanmış ve analiz edilmiştir.

Bu çalışma Prof. Dr. Ünver GÜNAY danışmanlığında yürütülen ve 2006 yılında kabul edilen “Sosyolojik Açıdan Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılar (Kırıkkale Örneği)” adlı yüksek lisans tezinin tıpkı basımıdır. Dolayısıyla çalışmanın tamamlanmasında bilimsel bilgi ve katkılarını esirgemeyen saygıdeğer hocam tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ünver GÜNAY’a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tezimin farklı safhalarında çok çeşitli şekilde yardımını gördüğüm Prof. Dr. Celaleddin Çelik’e teşekkürü bir borç bilirim.

Mülakat sorularına verdikleri samimi ve içten cevaplarından dolayı mülakatımıza katılan tüm bayanlara da teşekkür ederim.

10

Kitabın gerek yazım ve yayın aşamasında gerek de akademik yaşamımda her zaman desteğini benden esirgemeyen değerli eşim Doç. Dr. Ali APALI’ya, vakit ayıramadığım yaşam kaynaklarım Göktuğ Eren ve Berktuğ Eray’a teşekkürlerimi ve sonsuz sevgilerimi sunarım.

Dr. Öğretim Üyesi Yasemin APALI
Burdur, 2020